

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nefrankrana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četrlet Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Pozdravljeni!

24. t. m. ob 16.05 sprejme mati Slovenija okrog 650 svojih delavskih sinov in hčera. Domovina jim ni dala eksistence. Poslala jih je na Westfalsko in Holandijo. Toda tujina je mačeha. Četudi bi jim rezala najdebelejše kose kruha, enega jim ne more nikoli dati: Domačega solnca, domače govornice, domače pesmi in materine ljubezni.

Delavec v tujini čuti, da je v njegovi duši mrzlo. Ogrel bi se rad. Zato si pritrjuje od ust, da bi toliko zbral, kolikor nujno potrebuje, da vidi zopet svojo domovino.

Ko se vračajo proslavljeni možje iz daljnih krajev, jih sprejemajo vojaki z največjimi častmi.

Toda naši bratje in sestre so več kakor taki možje. Kajti ob najneugodnejših pogojih so ohranili vero svojih očetov, jezik svojih mater, rodno ljubezen idealnih mladeničev.

Ko bi se domovina zavedala teh dejstev, bi moral biti sprejem naših slovenskih delavcev triumfalen. Tega sicer ne bo. Toda slovenski delavci, predvsem oni, združeni v krščansko-socialnih organizacijah, ne bodo v zvezi z ostalimi organizacijami sicer prirejali šumnih sprejemov, ker ne zmorejo, a eno bi radi pokazali svojim tovarišem iz Westfalske in Holandije, da s celim sreem čutijo njihovo bol, njihov težak eksistenčni boj. Vsled česar se tudi iz dna svoje duše radujejo, da Vas bodo imeli v svoji sredi.

V tej svoji ljubezni Vas, dragi brat-

je in sestre, pozdravljajo krščanski socialisti. Pozdravljamo tudi Vašo ljubljeno deco, ki še ni imela prilike, da bi videla domove svojih starišev, prav iskreno pa pozdravljamo Tebe, umetnik tovariš Janez Svedenšek.

Naš nič manj iskren krščansko-socialni pozdrav velja oni idealni in požrtvovalni nemški duhovščini, ki v smislu naročil Kristusovih ne ovira naših tovarišev v njihovem duševnem razvoju, ampak jim stoji zvesto ob strani s svojo pomočjo. Želimo, da bi se počutili v naši domovini kakor doma. Isto želimo tudi ostalim gostom iz daljne Nemčije.

Tragedija delavcev je pa ta, da ni njihova sreča stalna. Komaj se bodo priporočili Mariji na Brezjah, komaj se bo razklenil objem njihovih mater in očetov ter bratov in sester, komaj bodo pozdravili farne zavetnike v svojih rojstnih krajih, komaj bodo pričeli uživati čar poletnih domačih noči, komaj bo objela njihove duše sladka pesem vaških večerov, bo stegnil zapovedovalec — boj za kruh — svojo trdo roko in zaukazal odhod.

To boli, bratje, tudi nas!

Toda ta trpka misel naj gre preko Vas. Navržite se domačega solnca in domače poezije v globokih požirkih, da Vas bo grela dolgo vrsto let, ko se bode zopet zbrali s svojci in okoli svojih zastav, da poletite domov.

Naša srca bodo vedno z Vami, sedaj doma in pozneje v tujini.

SLS kot zaščitnica delavstva.

Pod gornjim naslovom je nedeljsko »Jutro« prineslo članek, v katerem odgovarja »Pravica« ter napada socialno politiko naše stranke, v prvi vrsti pa seveda dr. Gosarja. Da odgovorimo na te nečuvne napade, se je naš urednik obrnil na dr. Gosarja ter ga prosil, naj mu v tej stvari odgovori na par vprašanj. Evo vam teh vprašanj in dr. Gosarjev odgovor nanje.

»Ali ste gospod doktor čitali v nedeljskem »Jutru« članek, kjer napadajo predvsem Vaše delovanje v ministrstvu za socialno politiko in kaj pravite na to?«

»Članek sem čital. In kaj pravim na to? Samo izvolite vprašati, kaj naj Vam pojasnim. Ne bo nikake zadrege, tega se vam ni treba bati.«

»Predvsem Vam »Jutro« očita, da niste ukinili zakona o zaščiti države, ko bi lahko to storili z enim samim členom v fin. zakonu.«

»Res je. Tega nismo storili, kakor nismo storili še marsičesa drugega ne. Toda ali tako kritikovanje je prav toliko vredno, kakor če bi kdo marljivo in vestnemu gospodarju, ki pa v težkih razmerah komaj še rine s svojim gospodarstvom naprej, očital, da si še ni pozidal novega hleva, da si ni hiše popolnoma preuredil, zanemarjenega sveta amelioriral itd.? Pa to le bolj mi-mogrede. Zanimivo pri celi stvari je najbolj to, da so zakon o zaščiti države napravili kljub ostrim našim protestom baš samostojni demokratje, ki nam sedaj očitajo, zakaj nismo tega zakona odpravili. Mar so hoteli s tem pri-znati, da je bilo to njihovo delo res tako slabo, da smo sedaj mi največji grešniki, ker nismo tega takoj v prvih deset tednih svojega sodelovanja v vladi porušili? Tudi za to bo še prišel čas, samo da samostojni demokratje pač ne morejo biti poklicani soditi našo krivdo v tem pogledu.«

»Drugi »Jutrov« očitek na Vas je, da ste podpisali davek na ročno delo za

1. 1927-28., češ da se ta davek uva-ja vedno le za eno leto in bi ga bilo ob proračunu lahko odpraviti.«

Tudi to je res. Toda ali naj o tem zopet in zopet ponavljam staro resnico, da je ta davek prva uvedla vlada, v kateri je sedel g. dr. Žerjav in da je davke mnogo lažje uvajati, kot pa odpravljati. Če mi pride kdo na shodih s to stvarjo, povem tole priliko: Malopridnež zažge ponoči kozolec, se skrije v grmovje in čaka. Ko pridejo gasilci — ker je ponoči, se zgodi to malo pozno — pa zleze lopov iz svojega skrivališča in prične gasilce oštevati, zakaj so tako pozno prišli, da ne znajo gasiti itd. Kaj pravite k temu? — Na nekem shodu so mi odgovorili: Na ogenj z njim, ker drugega tak zloben človek pač ne zasluži! — Primera je brez dvoma nekoliko huda, ali kar se tiče nesramnosti, ki tiči v tem, da človek svoj lastni greh očita drugim in jih dela odgovorne zanj in na njegove posledice, je gotovo popolnoma točna.

Mislim, da mi k tej stvari ni treba mnogo več odgovarjati. Samo to mi dovolite, naj še pripomnim, da nisem jaz nikdar valil na g. dr. Žerjava vse odgovornosti za davek na ročno delo, kakor oni to nam vračajo. Pač pa sem mu zameril in mu zamerim, da ni izposloval takrat, ko je sedel v vladi in se je ta davek na novo uvajal, nobene olajšave. To pa mu mirne duše očitam, ker vem, da se ob takih prilikah da nekaj doseči in ker lahko v popolnoma sličnem primeru kažem na uspeh, ko smo baš mi prav tako novi in enotni davek na plače privatnih nameštencev povprečno za dobro polovico znižali.«

»Dalje Vam očitajo, da ste zavodu za zavarovanje delavcev skrčili dosedanja zakonito 2 milijonsko letno podporo na pol milijona.«

»Tu pa ne bom rekel, da je res tako. Žal, da nimam pri roki vseh finančnih zakonov, da bi mogel natančno povedati, kedaj, v katerem finančnem zako-

nu je bila ta podpora prvič znižana na pol milijona dinarjev. Zato je nevednost ali pa laž, če kdo govori o dose-danji dvomilijonski podpori, ker te že dolgo, dolgo ni bilo. Vem pa to, da takrat, ko se je ta podpora prvič znižala, nismo bili mi v vladi; precej ver-jetnosti pa je, da so sedeli takrat v vladnih klopih ali naši samostojni de-mokratje ali pa samostojni kmetje.«

»Dalje Vam na podlagi Vašega eks-pozeja o proračunski razpravi očitajo, da so bile pod Vašim ministrom ukinjene vse borze dela, izseljeniški komisarij v Newyorku, oddelki za so-cialno politiko v Ljubljani, Sarajevu, Zagrebu in Splitu, krajevne zaščite de-ce v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, ortopedski zavod v Trebinju itd.«

»Vse to je resnično. Namreč, resnično na papirju, v resnici pa je marsikaj drugače. Kdor ve količjak, kako stvari stoje, bo namreč priznal, da ni bila ukinjena v vsej državi nobena borza dela. Nasprotno, ravno zadnji čas smo čitali, da je minister za socialno politiko otvoril nekaj novih borz dela na sedežih delavskih zbornic. Tudi izseljeniški ko-misarijati v resnici niso bili ukinjeni. Verjetno je, da se bi vse to točno tako zgodilo, če bi sedel na mojem mestu g. dr. Žerjav ali kdo drugi; ker pa je sedel v ministrstvu za socialno politiko zastopnik delavstvu tako silno nenaklo-njene SLS, je znal preprečiti, da bi se te prevažne socialne ustanove v resnici odpravile. Še več, treba je samo izrpati pooblastila, ki sem si jih v finančnem zakonu izposloval, pa bi se poleg izpo-polnitve delavskih posredovalnic smo-treno organiziralo tudi izdatno podpi-ranje brezposelnih in kar je po mojem še važnejše, v vseh treh glavnih mestih bi se še letos zgradila po ena velika delavska kolonija, kjer bi pridni in mar-ljivi delavci lahko polagoma postali samostojni in neodvisni lastniki svojih domov.«

Kar se tiče ukinitve oddelkov za so-cialno politiko v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Splitu in treh krajevnih za-ščit de-ce, pa mi dovolite tole pripom-bo: Oddelki za soc. politiko so obstojali samo v navedenih krajih oziroma obla-steh. Drugod teh ustanov ni bilo. Sedaj mi pa povejte, ali sem jaz kriv, da je država razdeljena na 33 oblasti, ko so ta zakon izglasovali samostojni demo-kratje. In povejte mi, ali ni popolnoma po programu samostojnih demokratov, da je tudi socialna politika v vseh ob-lasteh enako organizirana. To se pravi: ali ni ukinitve oddelkov za socialno po-litiko in krajevnih zaščit de-ce v teh par oblasteh samo nujna posledica brezmi-selnega razkosanja države v toliko množico oblasti. Če bi obveljal naš pro-gram in bi bila država razdeljena v malo število pokrajin, potem bi vsaka izmed njih lahko imela ne samo tak oddelek za socialno politiko, kot je ob-stojal sedaj ob koncu v Ljubljani, mar-več bi lahko ohranili veliki del socialno političnih ustanov, ki smo jih svoj čas pod pokrajinsko vlado imeli.

Ker smo že pri tem in mi, kakor pravite, »Jutro« očita ukinitve ortoped-skega zavoda v Trebinju, naj povem eno zanimivost. Ko je šlo za to, da se ta zavod ohrani, sem se hotel za to borbo primerno oborožiti. V ministrstvu sem si dal izpisati natančen pregled vsega, kar se je v tem zavodu od njegovega obstoja, menda od leta 1922, naprej, proizvedlo. Slika je take: Nad tri četrti-ne vseh izdelkov so bili to navadni čevlji, odnosno popravljeni čevljev. Komaj pičla četrtina je bilo protez, oziroma popravljen protez. Povprečno pa je stal državo en komad teh izdelkov okroglo 1200 Din. Pa naj mi kdo reče, da je čudno, če vrag vzame tako so-cialno politiko. Pa ni to edini primer te

vrste, lahko bi jih še navedel. Tega pa nam vendar ne bo nihče očital, da smo te vrste socialno politiko v državi uvedli mi, ki smo imeli ministrstvo za socialno politiko po dolgih, dolgih letih sedaj na koncu enkrat dva meseca v rokah, do-čim so sedeli na tem stolcu, ravno sa-mostojni demokratje ne samo mesece, marveč kar leta.

Zato pa »Jutro« popolnoma neupra-vičeno piše o bilanci klerikalne socialne politike, kajti to, kar se je v zadnjem proračunu zgodilo, ker se je moralo zgo-diti, je v resnici samo zaključna bilanca nesmiselne socialne politike naših sa-mostojnih demokratov. Poudarjam le še to, da bi brez nas bila ta bilanca še neprimerno slabša, ker bi končala s po-polno odpravo ministrstva za socialno politiko, ki smo jo ravno mi rešili, ker smo s svojim kratkotrajnim delovanjem v vladi pripravili celo vrsto daleko-sežnih reform naše socialne politike. — Gospod urednik! Mislim, da je vse to za vsakega treznega človeka dovolj jasno in razumljivo in zato sem tudi prepri-čan, da bodo delavci baš ob teh volitvah spoznali, da jim hoče in more nuditi potrebno zaščito v obstoječih razmerah samo Slovenska ljudska stranka ter bodo oddali njej svoje glasove.«

Za Vaše pojasnilo, g. doktor, naj-lepša hvala. Prepričan sem, da bo de-lavstvo vaše pojasnilo prav razumelo in 11. septembra storilo v polni meri svojo dolžnost do SLS.

Političen pregled.

Dr. Korošec je imel v nedeljo v Ptuju važen programatični govor, v katerem je poročal o notranjem in zunanjepolitičnem položaju. V svojem govoru je pred-vsem naglasil načelo SLS za prijateljstvo s sosedi in za miroljubnost. Smer, katero je SLS dosedaj zasledovala v zunanji politiki, je popolnoma prodrla. Naša zu-nanja politika se vodi tako, da je tudi SLS z njo zadovoljna. Ko je bila nevar-nost, da pride do vojne z Italijo, na vi-šku, je SLS veliko storila, da se je ohrani-l mir. Poslanec SLS je bil v Budim-pešti in zagiral politiko prijateljstva. Bil je v Sofiji, da pridobi Bolgare za prijateljstvo. Nadalje se je pričelo misli-ti na zblizanje z Nemčijo. Resno se dela na poglobitvi prijateljstva s Francijo. Naše razmere z Italijo se tudi boljšajo.

V nadaljnjem govoru se je dr. Korošec odločno izjavil za boj proti korupciji v političnem življenju. Našel je stranke, ki so koruptne, in proti njim se je treba postaviti v odločen boj.

Pretekli teden so se zbrali na Bledu politiki, ki so kralju poročali o položaju. Predsednik vlade Vukičević se je mudil tudi v Ljubljani, kjer je imel sestanek s svojimi pristaši. Pozval jih je, da pri volitvah oddajo svoje glasove za zavez-niško stranko. Iz Ljubljane se je Vuki-čević podal v Liko, ki je bila dosedaj Pribičevićeva trdnjava.

Stjepan Radić je v Sloveniji imel dva shoda, na katerih je doživel popoln po-lom, kar dokazuje, da bo pri teh volitvah dobil zelo malo število mandatov. Nje-gova politika obljub brez izpolnitve bo tudi Radića vrgla.

Po svetu.

V državah Male antante, predvsem v Češkoslovaški, stoji še vedno v ospredju agitacija Madjarov oziroma njihovega angleškega advokata lorda Rothermera za revizijo triananske mirovne pogodbe. Zakaj gre? Slovaška je bilo pod Ogrsko. Na Slovaškem je Budim-pešta gradila vso svojo industrijo in jo naravnost umetno podpirala. V pod-karpatski Rusiji so se nahajali poleg Si-binjske največji madžarski drž. gozdovi in solni rudniki. Vse to je z vojno bilo

zgubljeno. Strategično: Sedanja Ogrska ima v vojaškem oziru najnepriladnejšo mejo. Popreje obrobjena od Karpatov in Visokih Tater, danes — pod njimi. V enem dnevu je v slučaju spopada češko-slovaška armada lahko v Budimpešti! In dalje: Češko-slovaška in angleška industrija ter medsebojna konkurenca; angleška zunanja politika, ki ima v protiruskem boju v državni strukturi največjo zaslombo v Italiji in Ogrski. S to kampanjo hoče prisiliti Češko-slovaško k protisovjetski orijentaciji. Vedeti se mora dalje, da je dala Madjarska angleškemu kapitalu v zakup — železnice! Vzrokovi torej dovolj! Na Slovaškem so se vršila ogromna protestna zborovanja, a narod je odločen, da madjarskim stremljenjem odgovori s — topovi! V Pragi se vrše pogajanja o končni ureditvi razmer z Vatikanom. V delavskem oziru bo najvažnejša reforma ministra dr. Šramka socialnega zavarovanja, katero predloži jeseni. Vkljub časopisnim vestem, da hočejo češki socialisti in socialni demokratje v vlado, smemo z gotovostjo računati, da ostane vse pri starem.

V Avstriji je mir. Socialni demokratje se radi dunajske revolucije perejo med seboj, je bila res ena najbolj nesposobnih, kar jih pozna zgodovina. Dr. Renner je n. pr. v »Sozialistische Monatshefte« napisal o tem prav zanimiv, za soc. demokracijo porazen članek.

V Nemčiji je še vedno v ospredju šolski zakon. Katoličani hočejo imeti zavarovane svoje pravice, liberalizem bije boj. Konec ni dvomljiv. Kancelar dr. Marx je ustanovitelj kat. šolske organizacije, njen predsednik, izšolan politik in pogoj te koalicije je bil ravno ta zakon!

Pri nas so najvažnejše zunanje politične izjave dr. Korošca. Brez dvoma imamo na Balkanu pričakovati novih zvez, predvsem z Bolgarijo. Vsi pa se zavedati stalne italijanske nevarnosti!

Sacco in Vanzetti, ki sta toliko časa razburjala svet, sta bila v noči od nedelje na ponedeljek v Bostonu končno usmrčena.

Nemški prekoceanski polet se ni posrečil.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Št. Vid nad Ljubljano. Dne 21. avgusta t. l. je sklicala naša organizacija sestanek svojega članstva. Na sestanku je poročal tovariš Marinček o pomenu in nalogah organizacije. Sestanek je imel tudi namen, da razčisti vprašanje predsednice, ker se brani tovarišica Cilka še nadaljnjega predsedstva in sicer iz opravičenih vzrokov. Sestanek je pa pokazal, da uživa sedanja tovarišica neomejeno zaupanje. Poleg tega je upanje, da se bodo odstranili tudi vsi nedostaki od strani članstva, tako da se je udala tovarišica predsednica splošni želji, da obdrži predsedstvo vsaj do konca poslovnega leta. To odločitev pozdravlja tudi centrala, ker ji bi bilo žal za vestno in agilno predsednico. — Z razmerami v naši tovarni pa se ne moremo prav nič pohvaliti. Prav čudne so. Enkrat se nas pošilja na dopust, češ da ni dela. Čez kratek čas se pa zopet vpeljuje prekurno delo, češ da je veliko naročil. Kljub temu, da ima delavstvo v Št. Vidu sramotno nizke plače, mu odtegujejo še 50% povišek za prekurno delo. Kapitalizem pač ne pozna človekoljubnosti. Edina naša rešitev je organizacija, katera se pa bo mogla šele takrat popolnoma uveljaviti, če se bodo do zadnjega organizirali vsi delavci odnosno delavke. To si naj zapomnijo vsi neorganiziranci in neorganiziranke.

Bolniški strežniki.

Iz organizacije bolniških strežnikov. Sestanek bolniških strežnikov dne 22. avgusta 1927, na katerem sta poročala tovariša Gajšek in Marinček, je pokazal, da poganja smisel za organizacijo vedno globlje korenine. Na kratke poziv v »Pravici« so se zbrali skoraj vsi člani. Na sestanku se je ugotovilo, da so sedanje razmere skoraj nevedrjene. Za boln. strežnike ne veljajo nobeni predpisi, namreč taki, ki govore o pravicah strežnikov. Nima jo ne potrebnega časa za oddih, ne poznajo skoro nikakega delovnega časa, so oddelki, ki so tako obremenjeni, da sploh nimajo časa, da bi použili mirno svoje bomo kosilo kljub temu, da določa tozadevni pravilnik, da mora trajati opoldanski odmor najmanj dve uri. Pravice, katere so si pridobili bolniški strežniki po težkih večletnih bojih, polagoma, pa dosledno izginjajo. Toda organizacija je odločena, da bo šla pogumno v boj za zboljšanje položaja svojih članov. — Na sestanku so se pojavila tudi najnujnejša določila zakona o zavarovanju delavcev, ker spada od 1. aprila t. l. dalje večina članov pod ta zakon. Sklep sestanka je bil, da morajo vsi strežniki v svojo organizacijo, tudi oni iz bivše prisilne delavnice. Grožnje nekega gospoda ne bodo prav nič zalegle, ker je sedaj že minila ona doba, da bi se metali uslužbenci iz službe, če spoznajo za potrebno, da se organizirajo.

Mestni uslužbenci.

Razmere na mestni pristavi v Ljubljani. Odkar je bil razpuščen občinski mestni odbor, ki je določil za mestne delavce takšne delovne in eksistenčne pogoje, da se je dalo za silo živeti, je šlo tudi s pravicami mestnih delavcev vedno bolj navzdol. Polagoma so se ukinita 50 odstotna doplačila za prekurno in nedeljsko delo. Nekateri nesocialni uradniki skušajo ta svoj protisocialni čin utemeljevati s tem, češ da dobivajo mestni delavci tedensko plačo za 7 dni. To govore takrat, če gre za pravice mestnih delavcev. V slučaju, da pa napravi mestni delavec kako prestop in da se ga kaznuje z odtgnitvijo njegovega dnevnega zaslužka, se pa vpoštevata tedenska plača za 6 dni. Zares človekoljubnost, ki se mora pribiti. Pred kratkim je prišel na pristavo nov uradnik, ki hoče preko vseh določil vpeljati plačo od ure. In bi tudi dosegel svoj namen, da ni organizacije. Vodstvo na pristavi tudi ne upošteva praznikov. Na Marijino vnebovzetje so morali sušiti še no vsi delavci iz pristave, tako da so se zgrazali vsi okoličani. Menimo, da bi moral biti magistrat prvi, da bi upošteval versko čustvovanje svojih delavcev. Delavci na pristavi imajo tudi veliko pritožb glede občejanja z njimi od strani predstojnikov. Često se slišijo tak izrazi, da jih ne moremo ponavljati v dostojnem časopisu. Nekaj naš tovariš je bil primoran zateči se k sodišču, da si poišče zadoščenje proti surovemu postopanju od strani nadrejenega. Pa tudi gmočno se izrabljajo delavci na pristavi. Nekaj višji paznik je vpeljal to navado, da prodaja žganje delavcem, ki so njemu podrejeni. Na tak način zapravijo nekateri delavci precejšnje vsote. Rekord je pa bil dosežen na Marijin praznik. Prišel je na travnik ter pričel točiti žganje, katerega so si nekateri privoščili v toliki meri, da so bili precej pijani. Da ne odgovarjajo take razmere predpisom in da tudi niso v čast mestni občini, je jasno. Mestni delavci bomo zelo hvaležni g. gerentu, če preišče take slučaje, jih odpravi, krivce pa kaznuje. — Več delavcev.

Železničarski vestnik.

Vložki k legitimacijam druž. članom delavstva. Že meseca junija t. l. je minister za promet izdal naredbo, oziroma odlok, da se izda k listnim osebnim legitimacijam družinskih članov delavstva vložke, na podlagi katerih imajo lastniki teh vložkov štirikratno režijsko vožnjo na mesec. Ljubljanska direkcija je ta odlok takoj vzela v pretres in naročila podrejenim službenim mestom, da se uredi vse potrebno, kar je z izdajo teh vložkov v zvezi. Tako je dobilo osobe, katero spada pod območje ljubljanske direkcije, te vložke že meseca julija in le osobe delavnice drž. železnice v Mariboru, ki spada pod generalno direkcijo v Belgradu, še do danes zaostajajo čaka na te vložke. To je velika krivica, da se nas zapostavlja in zahtevamo od generalne direkcije v Belgradu, da nam takoj izda pripadajoče vložke, preišče zadevo, kdo da je kriv, da se še do danes ti vložki niso izdali. Zahtevamo, da se tudi te krivice primerno kaznuje, ker je po malomarnosti par oseb prizadetih na tisoče rodbinskih članov delavstva. Ako se od nas zahteva točna služba in red, naj se ta točnost izvaja tudi na višjih mestih! — Prizadeti.

Provizijskim upokojevcem! Marsikateremu provizijskemu upokojevcu je ne-

jasno, koliko draginskih doklad, kakor osebnih, tako rodbinskih, mu pripada. Zato je potrebno, da podamo nastopna pojasnila: Po naredbi ministrskega sveta št. 10.716 z dne 11. junija 1922 z veljavnostjo od 1. marca 1922, ki je za provizioniste še danes veljavna, dobivajo provizionisti sledeče draginske doklade: Vsi provizionisti, ki prejemajo po čl. 5 te naredbe provizijo v dinarjih, jim pripada v I. drag. razredu 12 Din, v II., III. in IV. drag. razredu 11 Din in v V. draginskem razredu pa 10 Din dnevno. Kraji, kakor Ljubljana, Maribor, Tezno in druga večja mesta spadajo pod III. drag. razred, Celje, Logatec, Ptuj, Prevalje, Rakek, Dravograd in enaki kraji spadajo pod IV. draginski razred. V V. draginski razred spadajo vsi ostali kraji. Po čl. 7 te naredbe pripada rodbinska draginska doklada po 3 Din dnevno za vsakega upravičenega rodbinskega člana, brez ozira na draginski razred. Rodbinske doklade pa ne pripadajo tistim (čl. 10) provizionistom, ki imajo bodisi od lastne imovine, bodisi od osebnega dela mesečno 1000 Din ali več dohodkov. Ta omejitev pa ne velja za tiste provizioniste, ki imajo čez 25 službenih let. Po čl. 11 ne pripada rodbinska doklada za ženo, ako je ona aktivna uslužbenka, ali, ako je ona ločena od moža. Enako ne pripada otrokom drag. rodbinska doklada, ako so že prekoračili dovršeno 16. leto starosti (čl. 7), pa tudi že prej lahko izgube to pravico (čl. 12), ako ima tak otrok čez 150 Din mesečnih dohodkov v denarju ali v naturi, dalje, ako se nahaja v kakem zavodu brezplačno in znaša vrednost vzdrževanja čez 150 Din. Tudi onim otrokom, ki dobivajo kake štipendije čez 150 Din mesečno, ali ki so učenci ali vajenci, pa jih delodajalci sami vzdržujejo, ne pripada rodb. drag. doklada. Istotako preneha pravica do drag. doklad za otroke, ki imajo lastno, premično ali nepremično imovino, katerih mesečni dohodki znašajo čez 150 Din. Le izjemoma po čl. 13 te naredbe pripada drag. rodb. doklada po dovršenem 16. letu: neporočeni hčeri, ki gospodinjijo očetu, ki je vdovec, otroku, ki je duševno in telesno trajno nesposoben za kako pridobivanje in onemu otroku, ki nadaljuje šolanje v tu- ali v inozemstvu, toda najdalje do dovršenega 24. leta starosti. Vendar so pa omejitve v čl. 12 te naredbe veljavne tudi za te izjeme.

Številke govore.

Gotovo bo marsikateremu zanimalo, kake prejemke imajo železniški progovni in skladiščni delavci, zato objavljamo nekaj števil, iz katerih se zrcali jasna slika bede, ki vlada v teh vrstah delavstva. Za primer sem si vzel neko službeno mesto s približno 250 delavci. Od tega števila delavstva ima 11.46% na uro komaj 3.25 Din; 19.76% od 3.30 do 4 Din; 56.12% od 4.20 do 5 Din; 5.93% od 5.20 do 6 Din; 5.55% od 6.20 do 7 Din, in 1.18% od 7.10 do 7.50 Din. Vsi tisti, ki imajo urnine čez 5 Din, so večinoma rokodelci.

Kako mizerno živijo delavci z urnino 3.25 Din, si lahko predstavljamo iz tega, da tak delavec zasluži komaj na dan le 26 Din, torej mesečno za 24 dni 626 dinarjev. Od tega zaslužka se mu odbije na bolniški blagajni in raznih davkih za 6.30%, to je 39.31, potem provizijski sklad in razna pogrebna društva (ako jih ima) v približnem znesku 30 Din, torej skupno rednih odbitkov okroglo 70 Din; ako potem to odštejemo, vidimo, da dobi tak delavec na roko le 554 Din. Ti delavci so večinoma vsi poročeni in imajo tudi družino. Nastane vprašanje, ali more tak delavec s 554 Din mesečnih prejemkov shajati? Ni še pa to dovolj! Hišni gospodarji groze, da bodo po 1. novembru občutno zvišali stanovanjsko najemnino in bi po teh vesteh stala 1 soba s kuhinjo najmanj 150 Din mesečno. Sicer nekateri že govore, da bo najmanjša najemnina 500 Din. Kako naj tak delavec še potem živi? Vprašamo javno merodajne faktorje, ali naj progovni in enaki delavec živi kar od zraka?

Toda še ena katastrofa nam grozi. Vsled primanjkljaja na kreditu za izplačevanje delavstva se že širijo vesti, da se bo v zimskih mesecih skrajšal zopet delovni čas? Ako se te govorice uresničijo, se bodo ti borni prejemki še zmanjšali za eno tretjino.

Tovariši! Kakor sami vidite, čas je resen. Zavedajte se tega položaja in po-

polnoma od vas samih je odvisno, kaka bo naša bodočnost. Zatorej oprite se organizacije, do katere imate največ zaupanja in tam skušajte doseči to, kar si vsi želimo, to je izboljšanje našega položaja in je naš obstoj. Vse prijatelje krščanskega socializma pa vabimo v edino, res delavsko organizacijo, v Proletno zvezo.

Nekaj o viničarskem redu.

Iz vseh poročil, kolikor smo jih dosedaj že objavili, so čitatelji »Pravice« lahko spoznali, da noben delavski stan v Sloveniji ni tako zapostavljen in brezpraven, kot je viničarski. Izkoriščanje in preganjanje viničarjev se je v zadnjem času pričelo na celi črti. Vsiljujejo se nam delovni pogoji, potem katerih pridemo v tako slab položaj, kakoršen se ni bil po vojni. Viničar naj se pa tem zahtevam in vsiljenim pogojem lepo ponižno ukloni in morda izkazuje svojemu krivičnemu gospodarju za to še posebno čast. Ako pa se viničar tem pogojem protivi, ali se celo pritoži, potem gorje mu, kajti če drugega ni, službena odpoved mu ni izostane.

V zadnjem času se je dogodilo v ljubumerski okolici par tako kričečih slučajev, da bajejo v obraz vsaki pravici. Viničarji nekega posestva so se pritožili pri svojem gospodarju radi krivičnega postopanja oskrbnika. Po naročilu gospodarja je prišla na lice mesta komisija, ki je ugotovila vse neurednosti. Po odhodu komisije se je viničarjem obljubilo, da se bodo popravile vse krivice. Toda namesto tega se je odpovedala služba dotičnim viničarjem, ne da bi se krivice popravile, predvsem na odtgnitvi zaslužnega plačila. V drugem slučaju je oskrbnik poklical viničarje k sebi in jim prečital novo pogodbo, po kateri ne bi prihodnje leto zaslužili dnevno več kot približno tri dinarje, dočim sedaj niti sedem ne odgovarja življenjskim potrebščinam. Druge točke tega vsiljenega dnevnega reda so pa tudi take, da tako krutega postopanja z viničarji ne pomnijo niti najstarejši viničarji. Ako bi pa kateri viničar te pogodbe ne sprejel, pa čeprav so nekateri že do 50 let v službi, je odpuščen. V naši okolici je tudi viničar invalid brez podpore, ki ima ženo v bolnici. Ta ubogi viničar se nahaja v naravnost strašni bedi. Toda kaj se zgodi z njim? Veleposestnik ga poleg te nesreče še podi iz službe brez pravega vzroka. Še en slučaj. Viničar, ki je služil pri enem gospodarju 35 let, je umrl in zapustil onemoglo ženo in dorastlega sina. Mladi gospodar tega vinograda je pa letos s 1. aprilom protizakonito razveljavil z viničarjem službeno pogodbo in mu izgnal s silo kravo in prašiče iz hleva. Sedaj preživlja viničar z onemoglo materjo strašne dni pomanjkanja. Podobnih primerov je v naših krajih na stotine.

Naša organizacija se je za vse prizadete viničarje zavzela s pismenimi vlogami. Pričakujemo ugodne in pravične rešitve. Ako se ne bi naše posredovanje upoštevalo, bomo prisiljeni nastopiti neizprosno boj za odpravo vnebovpijočih krivic. Viničarja kot glavnega činitelja vinogradništva se ne sme šikanirati in tirati s celo družino v popoln gospodarski obup. Tudi ne dopustimo, da naše viničarje preganjajo tuji državljani in ljudje, ki nimajo najmanjšega pojma o vinogradništvu in niti najmanj ne vedo, koliko žuljev in znoja vložijo viničarska družina v vinograd.

Vzrok tem nesocialnim razmeram je še neuzakonjen viničarski red. Ako bi mi imeli že svoj dober viničarski red, se ne bi dogajalo to, kar vidimo danes. Upamo, da bodo naši merodajni krogi uvideli nujnost viničarskega reda kljub intrigam onih, ki se protivijo temu redu le vsled tega, ker potem ne bodo mogli več viničarjev tako izkoriščati. Da se to čimprej zgodi, bomo še letos otvorili kampanjo za uzakonitev viničarskega reda.

Viničarji, zaupajte v svojo združeno moč — v organizacijo. Samo organizirani bomo mogli doseči in braniti svoje pravice. Od vsega ostalega delavstva pa pričakujemo, da nam bo v tem našem pravičnem boju stalo ob strani in nas podpiralo. Za storjeno pomoč bo viničar ostal svojim tovarišem stalno hvaležen.

Strokovna zveza viničarjev.

Problem delovnih pogojev v kolonijah.

Mednarodni urad dela se je na zadnji konferenci pečal tudi z delovnimi razmerami v kolonijah.

Sicer ne prodrejo v evropsko javnost celotne slike razmer, v katerih žive domačini v kolonijah, toda že to, kar zveemo, mora povzročiti rdečico sramu. Sramovati se moramo, da smo Evropejci, da se ponašamo z visoko kulturo, zrastle na tleh krščanstva. Nekoliko o tem smo govorili že v »Pravici«. Če je bil kdo kdaj kaznovan zaradi tega, da je na suženjski način izkoriščal ljudi, zaslužijo najhujšo kazen evropske države, ki ima je svoje kolonije v raznih delih sveta. Zgodovina bo morala pribiti, da je vpeljala »krščanska« Evropa v kolonijah hujše suženjstvo kakor ga je poznal stari ali srednji vek.

Toda pod pritiskom vstajajočih mas je morala pristati svetovna buržuazija, da je bilo postavljeno na dnevni red na konferenci Mednarodnega urada dela tudi vprašanje domačinov. Odbor strokovnjakov je razpravljal o tej točki od 7. do 12. julija. Na tej konferenci je šlo za tem, da se zboljšajo delovni pogoji domačinov in da se odpravi prisilno delo, ki je vpeljano večji del od oblasti tamkajšnjih kolonij. Vpeljava prisilnega dela pa ni nič drugega kakor navadno suženjstvo.

Odbor strokovnjakov je obsodil prisilno delo te zahteval njegovo ukinitve.

Do končne odprave prisilnega dela so pa predlagali izpremembe, ki zasledujejo trojni namen: 1. Ukiniti se mora takoj tak način dela, ki nosi na sebi znak suženjstva. 2. Vsa zla, ki izvirajo iz tega načina, odstraniti. 3. Pripravljati popolno odpravo prisilnega dela.

Ti predlogi se krijejo v principu tudi z mnenji društva proti suženjstvu ter s sklepi konference misijonske zveze.

Torej leta 1927. po Kristusu se morajo ustanovljati še razna društva in sklicevati še razne konference za odpravo suženjstva. Žalostno!

Tedenske novice.

Westfalski Slovence med nami. V sredo so prestopili našo mejo tovariši iz Westfalske. Po dolgih letih prvič v domovini, mnogi prvič, odkar imamo svojo državo. Krščansko delavstvo mora biti v teh dneh s srcem pri njih. So kri naše krvi, ki so pred leti morali s trebuchom za kruhom v nemško morje. So žal od nas le preveč zapuščeni, in izginjajo! To moramo vedeti! Priporočamo in prosimo tovariše, ki pridejo z njimi v stik, da jim podajo bratsko roko, se z njimi osebno informirajo o razmerah na Westfalskem. Vsemu slovenskemu delavstvu, vsemu narodu pa bodite pristržno dobrodošli. Krščansko delavstvo vam kliče: Pozdravljeni in dodeli Bog, da se naša lastna država tako razvije, da bo kruh — doma.

Lesnim delavcem v Sloveniji. Odbor lesnih delavcev v Splitu in v Dalmaciji nas prosi, da obvestimo vse delavce v Sloveniji, da se lesni delavci v Splitu in Dalmaciji nahajajo vsled slabega gmotnega stanja v mezdnem gibanju. Ker bodo v slučaju nadaljnjih posledic verni agenti tamkajšnjih lesnih industrijcev gotovo iskali delavce po Sloveniji, da jih izrabijo v boju proti domačemu delavstvu, opozarjamo vse delavce, da ne nasedejo tem agentom, ampak da so z nami v tem boju solidarni.

OBLEKE IN PLAŠČE

LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH CENAH DOBITE PRI

JOS. ROJINA, LJUBLJANA

ALEKSANDROVA CESTA 3.

Število vloženih kandidatnih list. V vseh 56 volivnih okrožjih v državi je bilo vloženih 457 kandidatnih list s približno 4000 kandidati. Za vsako poslansko mesto se torej poteguje okoli 12 kandidatov. V Sloveniji je volivna razcepjenost najmanjša in se je torej konsolidacija političnih razmer pričela v Sloveniji najpreje.

Občni zbor ZSV na Brezjah. V nedeljo so se zbrali na Brezjah zopet vojni tovariši v zelo velikem številu. Vseh udeležencev se je ocenilo na 6000. Štanjerci so prišli večinoma že v soboto zve-

čer in v nedeljo jutraj so bili kljub temu vsi vlaki nabito polni. Sv. mašo, katera se je vršila na prostem, je daroval g. kurat Kogej. Tajnik zveze, g. Bonač, je imel zelo lep govor, v katerem se je spominjal vseh padlih in v letošnjem letu umrlih tovarišev. Po sv. maši so opravili navzoči vojni kurati Libero. Ob pol 12 je otvoril občni zbor Zveze g. major Colarič. Po poročilih odbornikov, iz katerih je bilo razvidno, da se Zveza lepo razvija, je pozdravil zborovalce v imenu invalidov g. Tomc. Navzoči obl. posl. tov. Arnez je sporočil zborovalcem, da je oblastni odbor prevzel v svoj socialni program tudi rešitev invalidskega vprašanja, s čimer so bili zborovalci zelo zadovoljni. Popoldne so udeležniki zborovanja v popolni zadovoljnosti zopet odhajali proti domu.

Tečaji »Brezalkoholne produkcije« se bodo na željo mnogih interesentov vršili za časa letošnje jesenske pokrajinske razstave. Prvi tečaj se vrši dne 19. septembra. Kdor s želi tečaja udeležiti, naj sporoči naslov »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

Izvoz brezalkoholnih sokov. Mnoge države, posebno Nemčija, Finska in Norveška zelo povprašujejo po koncentriranem brezalkoholnem soku iz sliv, sadja in grozdja, za katerega plačujejo sorazmerno visoke cene. Že letos bi lahko prodali velike množine, v prihodnjih letih bo pa povpraševanje vsled vedno naraščajočega konzuma še bolj živahno. Da bi že letos lahko s izvozom pričeli in tako še v večji meri prispevali k omiljenju naše gospodarske, posebno vinske krize, se vabijo vsi, ki imajo smisel za razvoj našega narodnega gospodarstva, da se pridružijo akciji, ki jo je podvzela »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani, kateri naj se čimprej prijavijo za sodelovanje.

**Volitve
11. septembra.
Na Kranjskem je
naša skrinjica
druga,
na Štajerskem
in v Ljubljani
pa prva.**

Strašen požar. V noči od nedelje na ponedeljek je nastal v Sodevcih ob Kolpi strašen požar. Gorelo je istočasno na dveh koncih. Pogorelo je šestim gospodarjem. Požar je zanela zlobna roka.

Nesreča v kamnolomu. V Pogancih pri Novem mestu se je v kamnolomu pri razstreljevanju ponesrečil posestnik A. Štih iz Gotne vasi. Ker se mina ni takoj vnela, je šel Štih pogledat, kaj je temu vzrok. V svoji nepremišljenosti je vzel palico in pričel drezati v mino. Ta se je nenadoma vnela, eksplodirala in vrgla Štiha več metrov vstran vsega razmerjenega. Prihitieli so sosedje in ga prenesli v njegovo hišo, kjer so ga za silo obvezali.

Težka nesreča v Rušah. V Rušah se je v petek popoldne težko ponesrečil delavec ruske tovarne za dušik Alojz Šober. Padel je doma s skednja ter si zlomil hrbtenico v križu, ključnico in več reber. Domači so ga našli nezvestnega ter so poklicali mariborski rešilni avto, ki ga je odpeljal v bolnišnico.

Zgradba velike stanovanjske hiše za železničarje. Enako kot v Ljubljani in Zagrebu namerava ravnateljstvo državnih železnic tudi v Mariboru zgraditi veliko stanovanjsko hišo za svoje uslužbence. Poslopje, ki bo zgrajeno v obliki paviljonov ter bo tvorilo celo kolonijo, bo stalo v želez. trikotu ob Tržaški cesti. Z delom se bo pričelo že na pomlad in bo tekom prihodnje jeseni to poslopje popolnoma gotovo.

Kredit za regulacijo Mure in Savinje nakazan. Ministrstvo za poljedelstvo je nakazalo mariborskemu velikemu županu dva milijona dinarjev za regulacijo Mure od Čmureka do meje oblasti in dvesto tisoč dinarjev za regulacijo Savinje v gornjem toku.

Nesreča pri delu. V tovarni papirja v Sladkem vrhu se je težko ponesrečila Sofija Lilleg. Stroj jo je zgrabil za levo roko ter ji kost od laktja zdrobil; poleg

tega pa je dobila še težke notranje poškodbe. Prepeljana je bila v bolnico.

Z lato se je zabodel v trebuh. Na Hartnarjevem mlinu v Doliču v Slov. Krajinu je delavec J. Bokan z lato delal pri stroju. Stroj je lato zagrabil in mu jo je tresel s tako silo v trebuh, da se mu je globoko zasadila med želodcem in jetri. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

Zemlja zasula tri delavce. V rudniku »Adria-Bauxit« pri Drvarju v Bosni se je pripetila težka nesreča. Trije delavci so bili zaposleni s kopanjem v smeri proti rezervoarju. Nenadoma je prodrla voda iz rezervoarja. Vsi trije so našli smrt v podzemskih prostorih. Dva sta bila oženjena.

Granata v topilnici. V tovarni za železo v Zenici se je pripetila velika nesreča. V topilnico je bila vržena s starim železom neizpraznjena granata. Granata velikega kalibra je eksplodirala, prebila peč ter enega delavca ubila, tri pa težko poškodovala. Vsled eksplozije je izbruhnil tudi požar, ki je bil pa kmalu udušen.

Krekova mladina.

REDNI LETNI OBČNI ZBOR
CENTRALE KREKOVE MLADINE

se bo vršil 28. avgusta ob 9 dopoldne v mali dvorani Narodnega doma v Celju.

Dnevni red: 1. Otvoritev in pozdrav; 2. govor; 3. poročilo odbora: a) blagajnika, b) tajnika, c) predsednika; 4. poročilo overovateljev zapisnika zadnjega občnega zbora; 5. poročilo nadzorstva; 6. volitve: a) načelnstva in namestnikov, b) nadzorstva, c) razsodišča; 7. predlogi in sklepi; 8. slučajnosti.

Vse podružnice naj zanesljivo pošljejo na občni zbor zastopnike.

Popoldne se bo vršil skupen izlet na Teharje.

Centrala.

Važno za vse podružnice! Umetniški oddelek ministrstva prosvete je s svojim rešenjem U. Br. 3189 z dne 6. avgusta 1927 ugodil naši prošnji, da se nam zniža 20 odstotna taksa od dramatičnih predstav na 10 odstotkov. To velja za vse naše podružnice in sicer za eno leto, to je do 1. aprila 1928. Vse podružnice naj to upoštevajo in naj na vseh tozadevnih prošnjah citirajo gornjo številko in datum. — Centralno tajništvo.

Iz tajništva. Mesečnih statistik za julij še sedaj niso poslale podružnice: Hrastnik, Lesce, Vič, Kočevje, Sv. Jedert. Pozivamo jih, da se drže svojih lastnih sklepov.

Jesenice. Sestanek Krekove mladine se je vršil v soboto dne 20. avgusta ob pol 9 zvečer ob zelo poveljni udeležbi članstva. Na sestanku se je nadaljeval govor o Kettelerjevem kršč. soc. programu in sicer drugi del, kjer obravnava kvarna načela liberalizma za delavski stan. Vse to, kar je tokrat Ketteler vpletel v kršč. soc. program, se ponavlja še dandanes, saj liberalizem še sedaj zagovarja popolno gospodarsko svobodo za kapitalista kot nemaniča. Kdo ima pa pri tem večjo korist, bi vedel povedati marsikateri delavec, ki mora nositi sam vso pezo te gospodarske svobode. Po živahni debati se je zaključil sestanek v občo zadovoljnost vseh.

Kočevje. Naša podružnica je imela svoj redni občni zbor v nedeljo dne 21. t. m. v Kočevju. Občni zbor je otvoril g. kaplan Studen Fran, ki je v lepih besedah spodbujal tovariše k bolj živahnemu in agilnemu delu. Centralo je zastopal njen predsednik, ki je izrazil željo, da bi podružnica Krekove mladine v Kočevju zajela v svoje okrilje vso tamonjso delavsko mladino ter jo potem vzgajala po njenih načelih. Nato se je izvolil nov odbor, kateremu predseduje tovariš Štefanič Ivan. Po živahni debati o bodočem delu v podružnici in njenih nalogah se je lepo uspeli občni zbor zaključiti z željo, da gremo vsi Krekovci na delo za razmah tukajšnje podružnice.

Dopisi.

Jesenice. Pri Kranjski ind. družbi so začeli livarji ustanovljati svojo sekcijo, ki bi naj imela obseg po celi državi. Ne bi imeli ničesar proti temu, če bi bila ta akcija nestrankarska. Ako pa bomo njihova pravila, najdemo pod točko 2 sledeče: Član sekcije lahko postane vsak livarski delavec, če je član S. M. R. Jugoslavije. S tem je dokazano, da tukaj ne gre za nič drugega,

kot razširiti socialdemokratsko organizacijo in sicer po raznih sekcijah. Začeli so pri livarjih. Dolžnost kršč. soc. organizacij pa je, da takih akcij tako dolgo ne podpira, dokler bodo pod patronanco socialistov, kajti dobro smo pučeni o raznih socialističnih manevrih in blagajnah, ki so kljub visokim članarinam v slučaju potrebe prazne. Toliko v vednost, da ne bo v tej zadevi šušmarjenja in da so naši livarji o tem poučeni in ne nasedajo raznim intrigam.

Jesenice. Loterijski odbor Kat. del. pros. društva razglasa sledeče: Dne 28. avgusta se bo vršilo žrebanje dobitov. Vsled tega odbor opozarja dotičnike, ki imajo še srečke, a niso poslali denarja, naj pošljejo denar takoj ali pa naj srečke vrnejo z obratno pošto. Srečke imajo veljavnost po žigu čeka z datumom do 28. avgusta. Vse druge, katere še ne bodo vrnjene, bodo uničene. Torej pozor na srečo!

Jesenice. V smislu sklepa godbenega odseka Kat. del. pros. društva Jesenice in Strok. zveze tov. delavstva se naznanja sledeče: 1. Podporni člani godbenega odseka KDPD je lahko vsak, ne oziraje se na spol in ni treba, da bi bil član društva. 2. Članarina znaša mesečno 2 Din. 3. Podporni člani imajo pravico do spremstva godbe ob pogrebu; za slučaj pa, da se spremstvo godbe odkloni ali da je udeležba pri pogrebu nemogoča, dobijo sorodniki pokojnega podpornega člana odškodnino 100 Din. Te ugodnosti uživajo podporni člani po šestmesečnem rednem plačevanju članarine. V vsem ostalem si pridržuje pravico odbor godbenega odseka. Kdor se hoče poslužiti teh ugodnosti, naj pristopi kot član godbenega odseka. Prijave sprejema odbor strokovne skupine v svojih uradnih urah vsako nedeljo in praznik od 9. do 11. ure dopoldne.

Prevalje. V sredo dne 17. t. m. je tukajšnje prebivalstvo vznemirila pretresljiva novica o veliki nesreči v papirnici. Pri demontiranju naprave, katera je služila pri popravilu tovarne, je težak hlood padel na delavca Josip Dragajnerja, kateri je na licu mesta obležal mrtev. Pokojni je bil moč krščanskega prepričanja, zelo blag in ljubezniv, kar nam potrjuje lepa udeležba pri pogrebu ter splošno žalovanje za njim. N. v m. p.! Žalujoci ženi iskreno sožalje.

Razno.

800 km voznje pod vagonom. Pod nekim vagonom brzovlaka Pariz—Praga so našli poljskega državljanca Eljasinskega, ki se je na progi 800 km od Strassburga do Prage vozil skrivaj ležeč na oseh koles. Kakor je sam izpovedal, se je on že večkrat tako vozil.

Ameriški mesni kralj umrl. V nekem londonskem hotelu je umrl ameriški mesni kralj Ogden Armour iz Chicaga, star 64 let. Od 1. 1923. je bil predsednik ameriškega mesnega trsta, ki ga je tudi sam ustanovil. Njegove mesne tovarne v Chicagu so orjaško podjetje, s katerim si je ustvaril res ogromno premoženje.

Stanovanjska akcija v Pragi. Statistični urad mesta Prage je ugotovil, da je bilo v Pragi zgrajenih od leta 1921. do 1926. 4945 novih hiš s 57.496 stanovanji. V splošnem se je zidalo najmanje v notranjosti mesta.

Kača v ovratniku. Neka Angležinja je kupila lep kožuhočinast ovratnik. Njena mlajša sestra si je ovratnik neki večer izposodila. Ko se je vrnila s spremstva, je obesila ovratnik na vrata. Drugi dan je ležal na tleh. Sestra jo je radi tega pokarala ter obesila ovratnik v omaro. Drugi dan je ležal zopet na tleh. Dekleta je postalo strah. Obesila ga je zopet na vrata. Drugi dan je bil pod posteljo. Dekleti je postalo tako strah, da sta nesli ovratnik h krznarju. Ko ga je krznar preiskaval, je začutil, da se v njem nekaj giblje. Zato ga je razdrl. Na grozo vseh prisotnih je skočila iz njega — kača. Zdi se, da je zlezla kača v kožuhočino med transportom preko oceana, nakar je spala svoje zimsko spanje, dokler se ni končno vsled toplote na telesu dekleta iz zimskega spanja prebudila.

Spomin zgubil vsled prestopnega strahu. Nedavno so v tirolskih planinah pastirji slišali klice na pomoč. Našli so med skalami in prepadi nekoga turista. Z zadnjimi silami se je držal kamna, ki je molel iz stene, truplo pa je viselo nad globokim prepadom. Pastirji so mu

Najboljše in zato najceneje

kupite samo pri

Josipu Petelinc v Ljubljani

nočavice, rokavice, kravate, modno blago, volno, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, toaletno blago, galanterijo, nahrbtnike, razne trakove, gume in lišp.

Na velikol

Na malol

vrgli vrv in ga z lastno nevarnostjo ter veliko težavo privlekli na varna tla. Poskrbeli so zanj, kakor gre, a zvedeti niso mogli od njega, kdo je. Mož je od prestanega strahu izgubil spomin.

Velikanski štrajk kovinskih delavcev v Budapešti, 19. avgusta je začelo v Budapešti stavkati 60.000 delavcev kovinskih tovarn. Posredovanje trgovskega ministra je ostalo brez uspeha, ker delavci zahtevajo, da se njihove zahteve brezpogojno sprejmejo.

25.000 dolarjev za podgano. V Chicagu je bila nedavno razstava podgan. Zastopane so bile najredkeje in najbolj

eksotične vrste kot indijska, kitajska, afriška, sibirski bela in siva podgana, rdeče in črne, majhne in pa velike podgane. Prvo nagrado je dobila podgana, ki ni večja od hrošča. Živalca je nekega bogataša tako navdušila, da je ponudil zanj 25.000 dolarjev. Lastnik, kateremu se je zdelo očitno še več vredna, je ponudbo odklonil.

Za žene in dekleta.

Ako postanejo krtače za lase mastne, jih operimo v mrzli vodi, kateri pride nimo nekoliko amoniaka.

Medenina (mesing) ostane vedno lepo svetla, ako ga po čiščenju namažemo z oljem, s katerim mažemo šivalne stroje.

Ako so se jajca pretrdo skuhalo, jih denj pol minute v mrzlo vodo.

Kadar sadje ukuhavaš, pridenj nekoliko surovega masla vodi. S tem preprečiš, da ne vzkipi.

Ako imaš mastne lase, izperi jih v topli vodi, kateri pridenj čajno žličko boraksa.

Ako nohti na rokah pokajo, jih je treba včasih namazati z olivnim oljem.

Preden prišiješ k obleki ali perilu tako zvane »hafelece«, jih skuhaj v močni sodovi raztopini. Ako tako storiš, ti pozneje pri pranju ne bodo zarjaveli.

V emajlirano posodo nikdar ne naliž mrzle vode, dokler je posoda vroča od kuhe, sicer prevlaka posode razpoka in se oluši.

Razne praske v pohištvo se dajo odpraviti s tem, da dotična mesta obrišaš s krpo, katero namočiš v tekočino olja in kisa. Treba je dobro in vztrajno ribati.

Ako srebro spravimo v posodo, v katero smo natresli zdrobljen škrob (sterko), bo ostala vedno lepo svetla.

Ako pridenješ vodi, v kateri splakuješ perilo, pest navadne soli, perilo ne bo zmrznilo, kadar ga sušiš na prostem.

Ako imaš kuhinjsko pohištvo belo pobarvano in se ti umaže, odstraniš madeže najlažje z mlekom.

Za kratek čas.

Času primerno. Sin: »Oče, kaj je to: pošten mož?« — Oče: »To je človek, ki še ni bil zaprt.«

Preveč plašljiv. Advokat: »Ljubi moj, jaz vam moram naznaniti, da je šla tožba rakom žvižgat!« — Kmet: »Torej bom moral nazadnje še žvižganje plačati!«

Napitnica. »Izpijmo ga vsak en kozarec na zdravje zaročencev s prisrčno željo, da bi ta veseli dogodek še prav dostikrat obhajala!«

Trd spanec. Pri svojem bolnem prijatelju sem videl dleto na mizici zraven postelje. »Čemu pa to rabiš?« ga vprašam. — »Ja, veš prijatelj, odkar uživam zdravila, tako trdo spim, da si moram sleherno jutro z dletom oči odpreti!«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1351 Din, za 100 lir 309 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

A. & E. Skaberne

LJUBLJANA — Mesni trg.

Cefir za srajce in bluze — moški in ženski štofi v veliki izbiri!

CENE ZELO UGODNE!

Priporoča se

Ferdo Ferenz

stavben in galanterijski klepar
Ljubljana, Mirje št. 2.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L'Ermitte:

43

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Vseeno je storil to in Miss Albrandtova, sila vesela, sila dobra in mnogo bolj na tekočem, ko sta domnevala mlada dva, je vznemirjena dala dovoljenje.

Rozalina se je čutila še bolj v zadregi, zakaj vsaka teh neznanih reči je bila vendarle nekaj... nit, a niti, ki je spleta vsak dan eno vez več med obema mladima. In ker jo je življenje prej trpinčilo, se je sedaj ona kujala življenju... se je bala njegovega vabljenja... Hotela bi bila, da bi nič več ne zahtevala od njega in da bi našla v popolni odrekli končen mir, ki bi ji ga nova nada morebiti zopet ugrabila.

Spricho ljubezni, ki se je nudila, je mladenka zapirala oči — kakor je bila poskusila zapirati jih pred sovražnostjo...

Ampak vsakokrat, kadar jih je odprla, je bila ljubezen tu pred njo, potrpežljiva, milovtrajna v podobi tihega mladega moža, ki je čakal z vero novoizpreobrnjenca na tisto, kar ni moglo izostati.

In ker je Rozalina videla, da ji pojema moč, ker je čutila ob gotovih večerih, ko mu je voščila lahko noč, ko jo je prijel za roko, da se ji srce taja pri tej ponižno proseči ljubavi, ni marala več ostati sama.

»Ker se vam je obrnilo že res na bolje, bom brzojavila zdaj g. župniku.«

»Oh ne, ne še!«

»No, pa pisala g. Hughu!«

»Še manj! Ali se vam ne zdi, da je nama tako dobro tukaj, daleč od vsega? Ta veličastna tišina, te gore, ti ledeniki, ta molk... Zdi se, da je Bog v svoji dobroti in sočutju, da je istotako dobra priroda uravnala vse stvari tako, da je ona, kar je bilo nemogoče včeraj, postalo danes mogoče... Zaprt je list nad preteklostjo, oba sva čisto nova... In sedaj...«

»In sedaj?« povzame Rozalina.

»Saj dobro veste! In sedaj... me boste morda že kdaj vzljubili...«

»...«

»Ne odgovarjate?«

Rozalina zaihti.

»Kaj naj vam odgovorim? Brez dvoma sem ustvarjena kot vsako človeško bitje in mi je potreba ljubiti in ljubljena biti... Ampak, ker me že tirate do skrajnosti, ne morem, da bi vam ne rekla, da se vas bojim...«

Ludovik je nalahko prijel roko, ki se topot ni odtegnila.

»Bojite se me?«

»Da, bojim se vas! Ko bi imeli zmeraj ostati tu in kakor ste danes... A to je nemogoče! Potegnili vas bo zopet k sebi vaš praktični svet, vaš

svet denarja in kupčij, v katerem postanejo prednosti moje rase, finost moje prošlosti nedostatki... Rekli bodo, da sem dobila dobro partijo in mi bodo dali to čutiti... A sedaj sem utrjena po izkušnji! Navajena sem protivnosti. Jaz s a m a čutim, da morem s a m a s e b i zadostovati. Delala bom kakor doslej: zapirala bom oči pred ljubeznijo, ki se bojim, da bi jo predrago plačala...«

»Ah nikar, odprite jih, svoje oči, in glejte! Dobra partija? A jaz vam zopet ponovim, da bo veljalo to le zame! Kaj je denar napram vsemu, kar je vteleseno v vas! Potem pa, Rozalina, ne boste se zopet povzpeli vi, temveč jaz bom poskušal dvigniti se in se dvigniti z vami. Dopustite, da vas še enkrat zopet spomnim... Koj prve dni po vašem prihodu v Auteuil ste me dvignili vi... In vendar sem bil dobro privezan drugod in imeli ste opravka s tako trdo nalogo! Vsi drugi so si ob njej polomili prste. Kasneje se je to dviganje stalno jačalo. Ko bi bili videli, kako nesrečen sem bil v Rožah, ko sem našel hišo prazno... in v kakšnem stanju sem šel k gospodu župniku, ko bi vedeli, kako odkrit sem, ko vam zatrjujem, če me pahnete od sebe, da bi bil tisočkrat rajši ostal na dnu ledenika, zasut čisto blizu kraja, kjer sem vas poslednjikrat videl... Že ste me dvignili nad moj socialni sloj... Že sem, Rozalina, nekoliko iz vaših krajev... Sedaj, ko sem dihal ta zrak, nočem več, ne morem več dihati drugega! Ob vašem trpljenju, da ste se ponižali za nekaj mesecev, preračunajte moje trpljenje, če se bom moral zopet ponižati za zmeraj... Vaše roke, vaše tako lepe roke, so prijele za grobo prst, storile so mojo sedanjo dušo, mojo dušo, ki je za vekomaj zaljubljena v toliko stvari, ki jih ni niti slutila! Ali boste zdaj sami razbili delo svojega trpljenja?«

Medtem, ko je govoril, je Rozalina zrla po svoje v daljavo, kakor da bi hotela njena misel ponižno prositi na dnu neskončnosti misel prednikov, očeta, matere, brata, in jih rotiti, da ji priskočijo na pomoč ob tem razpotju.

Njena roka je počivala še vedno v roki Ludovikovi...

»Samo eno vprašanje me plaši,« nadaljuje Ludovik, »zakaj če mi boste zopet rekli še enkrat «ne», ne bom več silil. Ali se vam zdi nemogoče, da bi me mogli nekoč, pa naj bo ta dan še tako daleč, kljub vsemu nekoliko vzljubili...?«

»...«

V tem trenutku se je zaslislal pred stopnicami hotela velik hrušč glasov in hoja navzgor, ob tej uri dneva nenavaden hrušč. Nekaj hipov na to potrka nekdo na vrata.

Rozalina se iztrga, pohiti in se ustavi:

»Vi!...« zakliče.

»Vi!...« ponovi Ludovik, ki se je vzravnaval na svoji postelji.

»Da, jaz!« odgovori enostavno župnik od svetega Frančiška Saleškega, ki se je pojavil ves okomotan, z lici ožganimi od zraka in vročine, pred mladima, ki ga gledata, ne da bi pojmla.

Šestintrideseto poglavje.

»A kako ste zvedeli?« vpraša Ludovik.

»Ni važno! Zvedel sem.«

»Rozalina...? Niste vi...?« slii dalje ranjenec.

»Jaz ne!«

»Potem je pa Celestin!«

»Nikar ne iščita, otroka moja... Ni niti Rozalina niti Celestin. Kaj hočeta! Sestal sem se v Parizu z gospodom Hughom... Imel ni nobenih vesti. Bil je nemiren, toda jako obložen s svojim poslom, ker je pač ostal zadnje čase sam. Tudi jaz sem bil v skrbeh in nekoliko bolj prost. Moji prijatelji so moji prijatelji! Popustil sem vse... Prebil sem noč v vlaku. In zdaj sem tu! Prihajam pogledat, kako je že z vama...«

Mlada sta se spogledala.

»Na prvi pogled se mi zdi, da vama ne gre preslabo!« nadaljuje župnik, motreč ju. »Ne vprašujem vas, Ludovik, zakaj ste v postelji. Vodniki so mi vse povedali.«

»Moji starši vedo?«

»Nihče ničesar ne ve.«

Gospod župnik ju gleda z očmi polnimi hudo-mušne dobrote.

»Ali mi nimata ničesar novega povedati? Čisto v redu... Nobenih novic? Dobrih novic? Ampak, jaz mogoče malo prehitvam. Potem pa pozabljam na vse svoje dolžnosti! Pozdraviti hočem to vrlo Miss Albrandt in ugotoviti, kako že kaj izgleda...«

Čez nekaj trenutkov se sprehaja župnik gori in doli po stezi z mlado Američanko. Zelo je videti odločen, ta gospod župnik. Očitno je prišel, da bi brž nekaj odstranil in s svojo palico odbija bohotnim turkom glave, ki jih dvigajo nad skalami.

»Najprej, kako se počutite?«

»Dosti bolje.«

»Res?«

»Res!«

»To me zelo veseli. In zdaj prihajam takoj k predmetu tega kaj nepripravljenega potovanja. Ob vašem odhodu iz Pariza sem vas popolnoma seznanil s položajem svoje male varovanke; nisem si pa mislil, da ljubi Ludovik Hughe Rozalino tako močno in da jo bo prišel iskat do sem.«

»A veste, gospod župnik, gre dobro, prav dobro...«

»Z obeh strani?«

»Menim! Nekoliko slabotneje z druge strani. Pa boste potisnili...«

»Na kateri strani?«

»Pri gospodični.«

»Mislite vendarle, da...«

»Da, mislim zelo močno, zelo veliko...«

»Predniki tam gori so pač morali malo pripomoči, kot so navadno rekli med vojno. Videli so, da so imeli toliko popraviti! Tako dekle se ne pošilja tako neoboroženo v strašno moderno borbo. Stresem se, če pomislim, kaj bi se lahko zgodilo...«